

המשק הישראלי

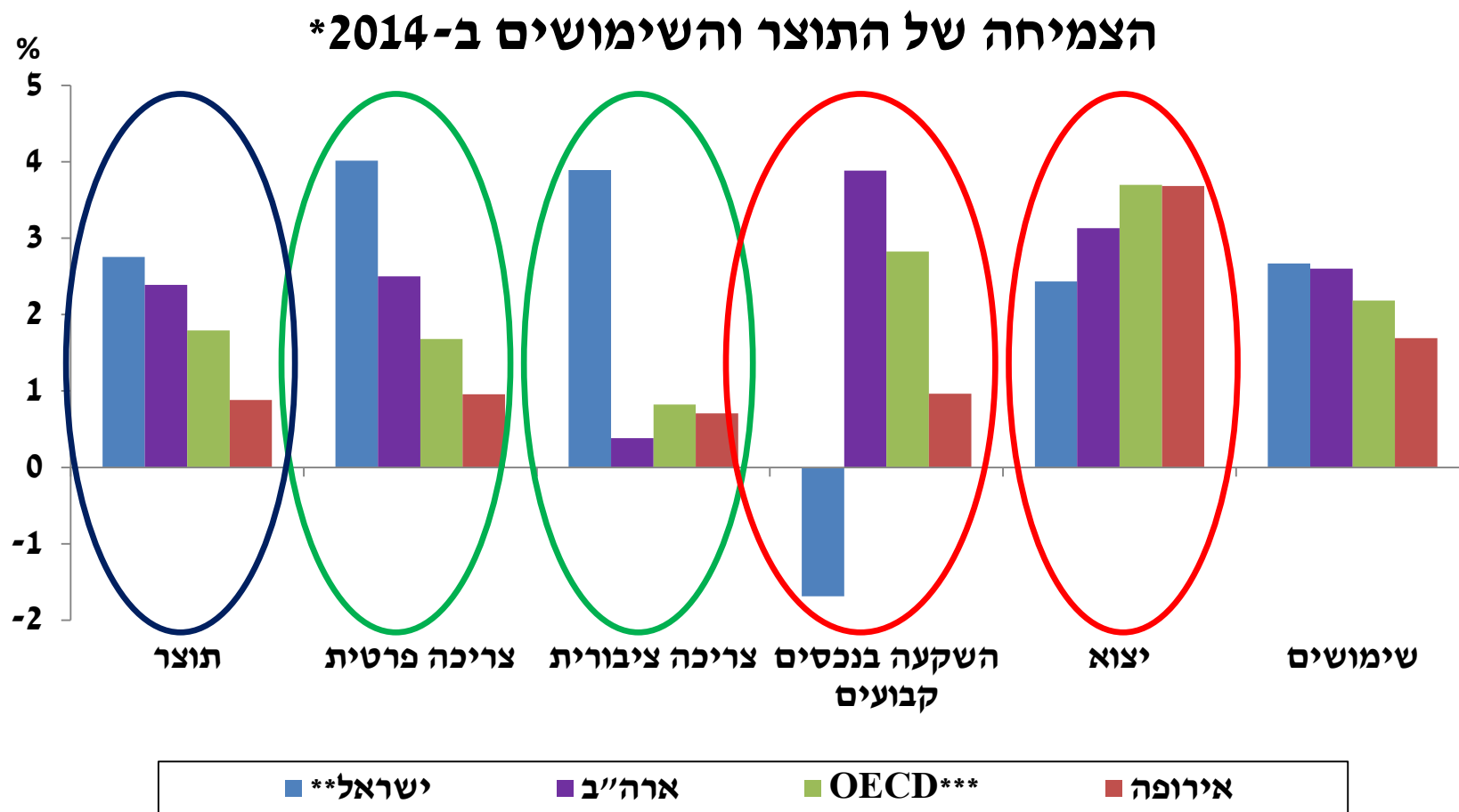
דו"ח בנק ישראל 2014

פרופ' נתן זוסמן, ראש חטיבת המחקר

31 במרץ 2015

ישראל 2014
תמונת מצב מאקרו-כלכלית

הצמיחה ב-2014 הובלה על ידי הצריכה הפרטית והציבורית

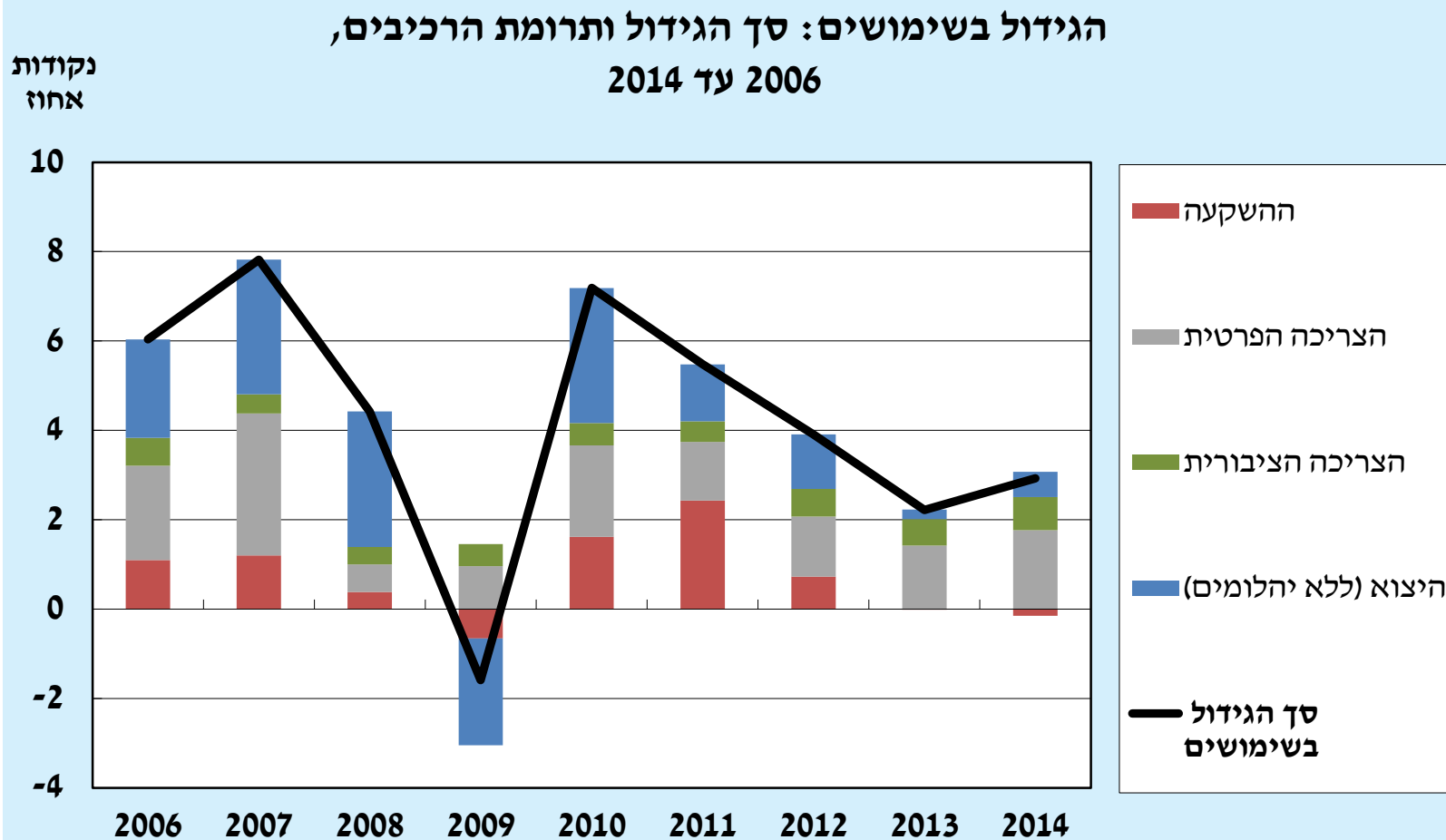
* אחוז שינוי כמותי

** ללא יהלומים

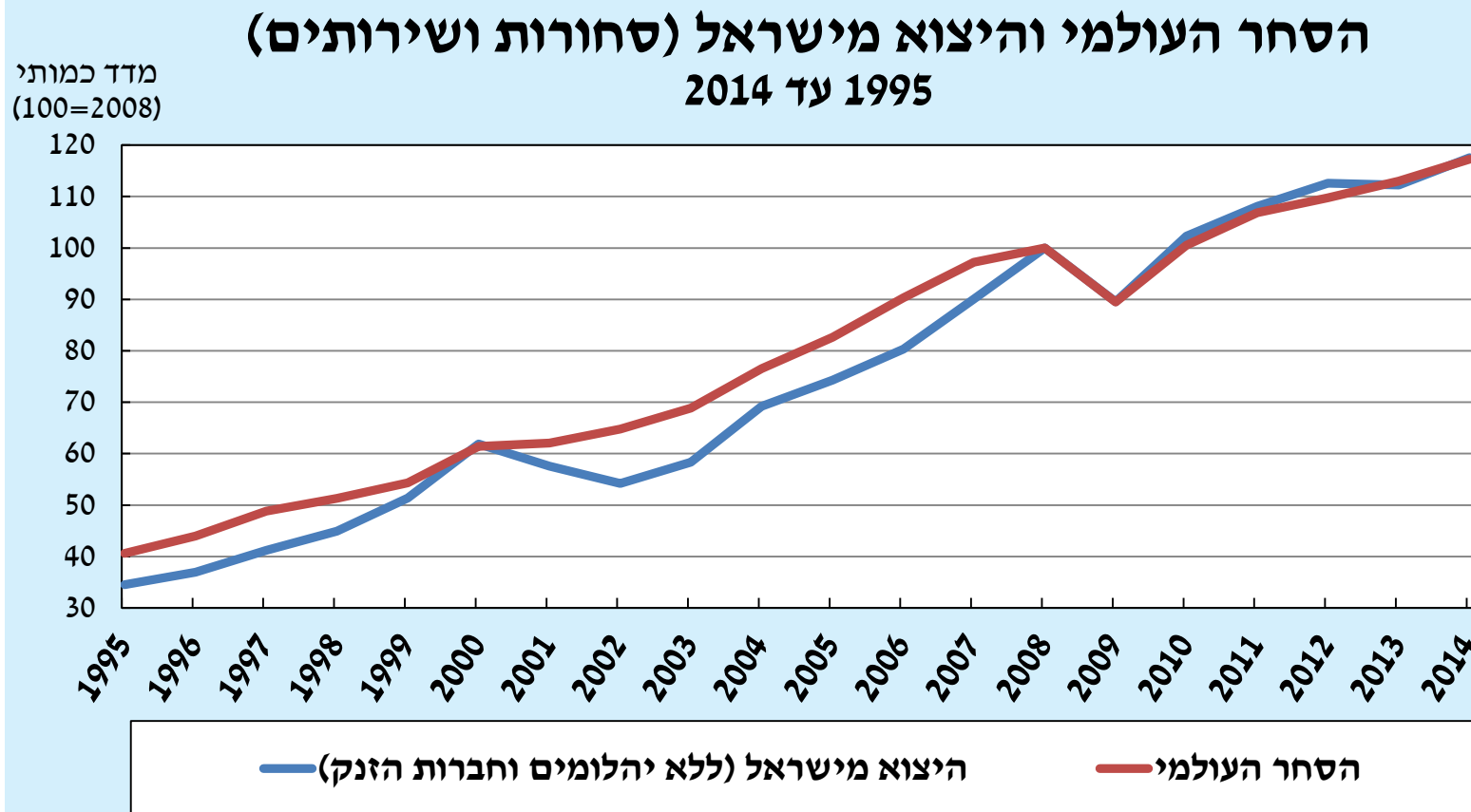
*** ללא תורכיה, מקסיקו ולוקסמבורג (בשל העדר נתונים). משוקלל במונחי PPP של כל שימוש.

מקור: OECD והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

תרומת היצוא לצמיחה פוחתת בשנים האחרונות

מאז תחילת המשבר היצוא של ישראל צומח בקצב האיטי של הסחר העולמי

ביצועי יצוא השירותים חזקים ביחס למדינות המפותחות

יצוא הסחורות והשירותים מישראל, ארה"ב ומדינות OECD, 2005 עד 2014

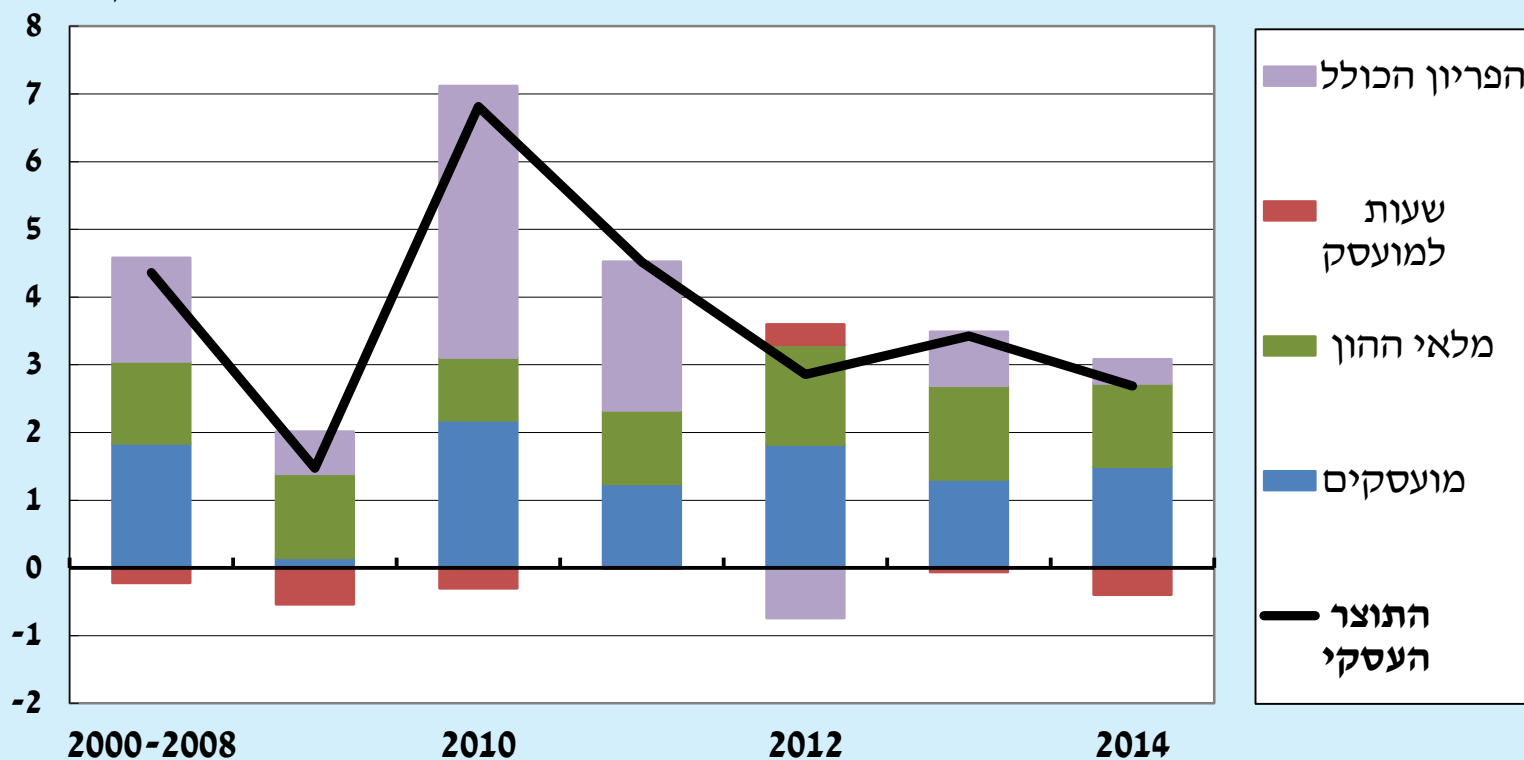
¹ בישראל - ללא יהלומים.

² בישראל - ללא מכירת חברות הזנק.

הצמיחה מובלת על ידי גידול בתשומות של גורמי ייצור וגידול נמוך בפריון

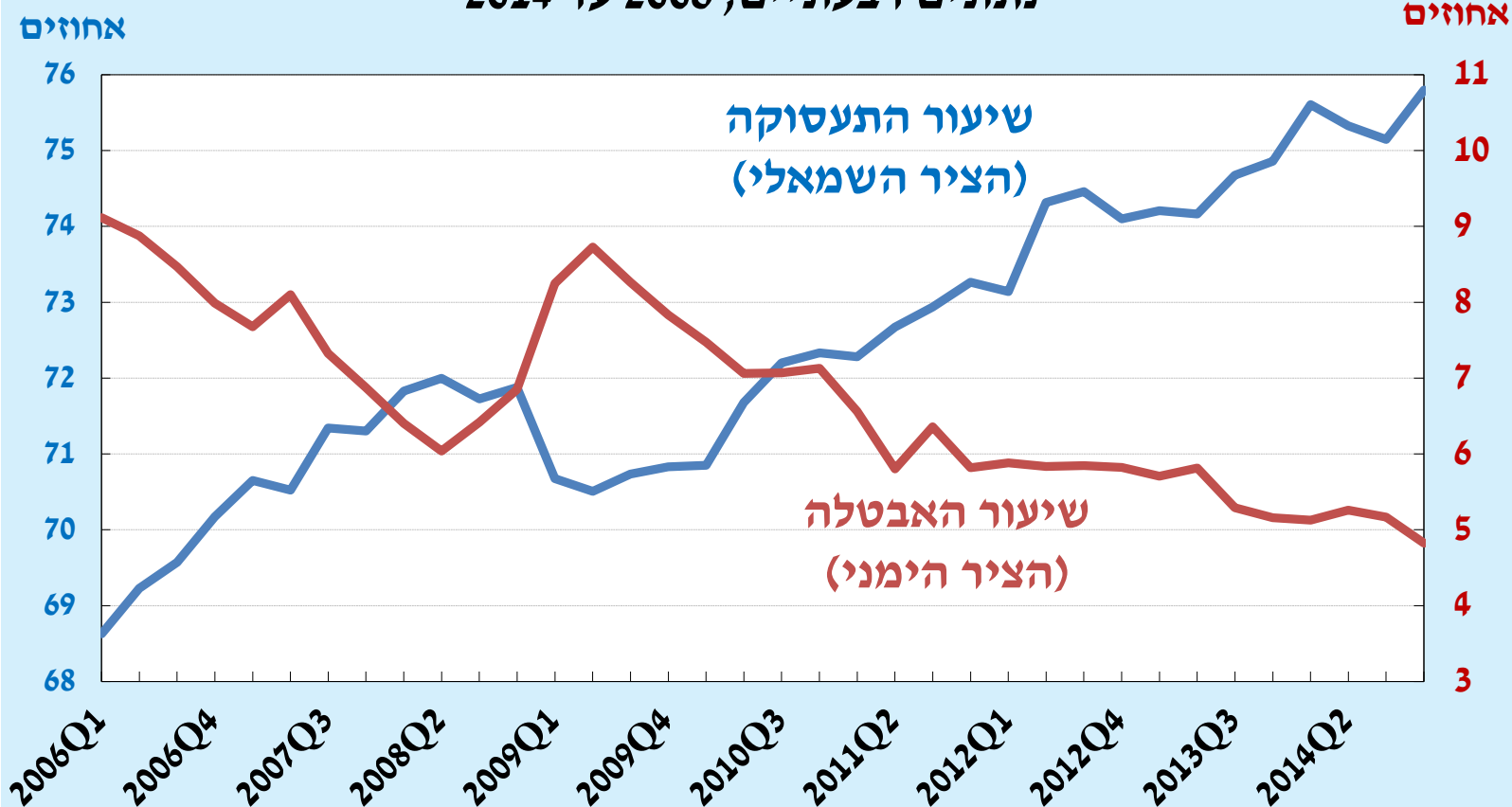
הגידול בתוצר העסקי: סך הגידול ותרומת הרכיבים,
2000 עד 2014

נקודות אחוז

שוק העבודה בישראל מפגין עוצמה

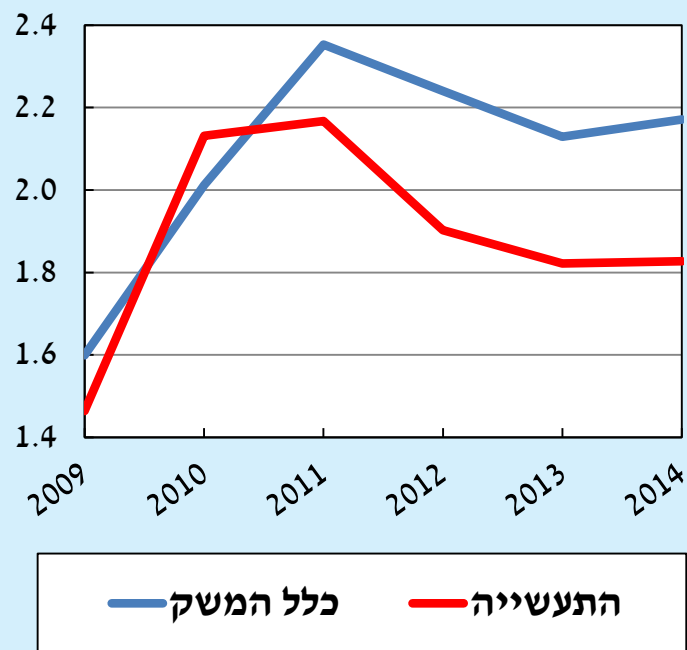
שיעורי האבטלה והתעסוקה בגילי העבודה העיקריים (25-64),
נתונים רבעוניים, 2006 עד 2014

מרבית הגידול בביקוש לעבודה ובתעסוקה הוא במגזר השירותים

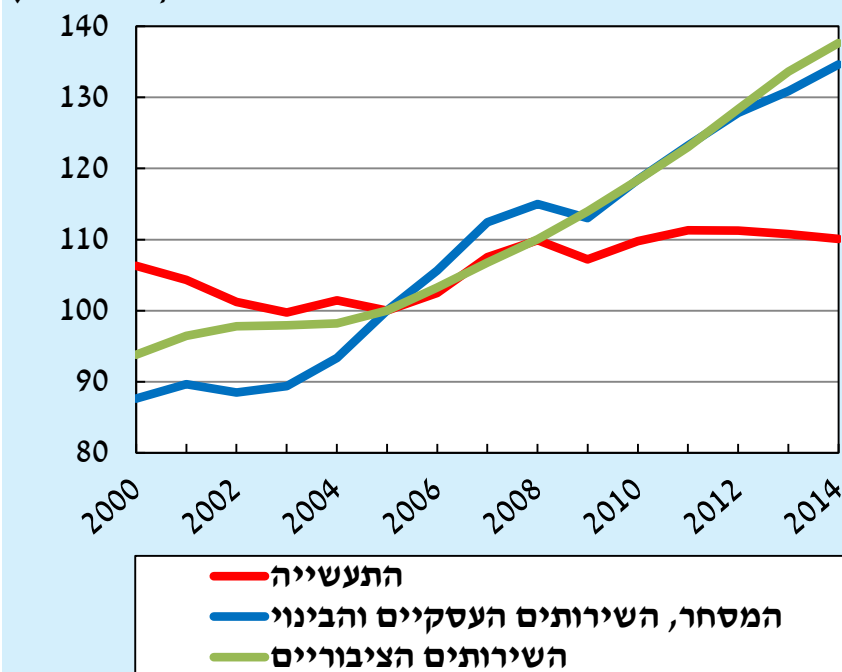
שיעור המשרות הפנויות בסך משרות
השכיר ישראלים מאיישים, כלל
המשק והתעשייה, 2009 עד 2014

אחוזים

משרות השכיר בענף התעשייה, בענפי
המסחר, השירותים העסקיים והבינוי,
ובענפי השירותים הציבוריים¹, 2000 עד 2014

מדד
(100=2006)

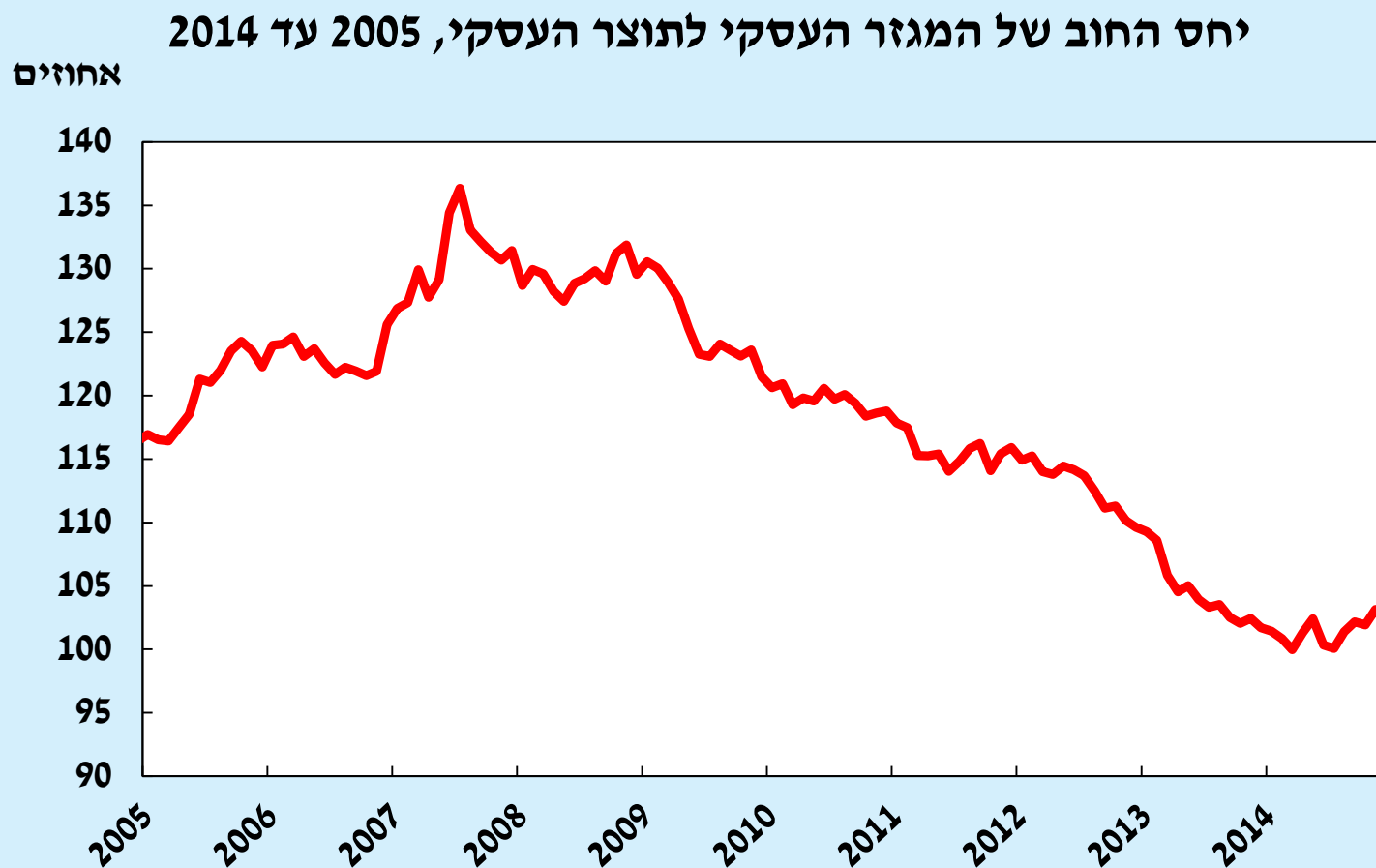

¹ענפי המסחר, השירותים העסקיים והבינוי כוללים את תת-הענפים הבאים: מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב; שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים; שירותי ניהול ותמיכה; שירותי אירוח ואוכל; ובינוי.

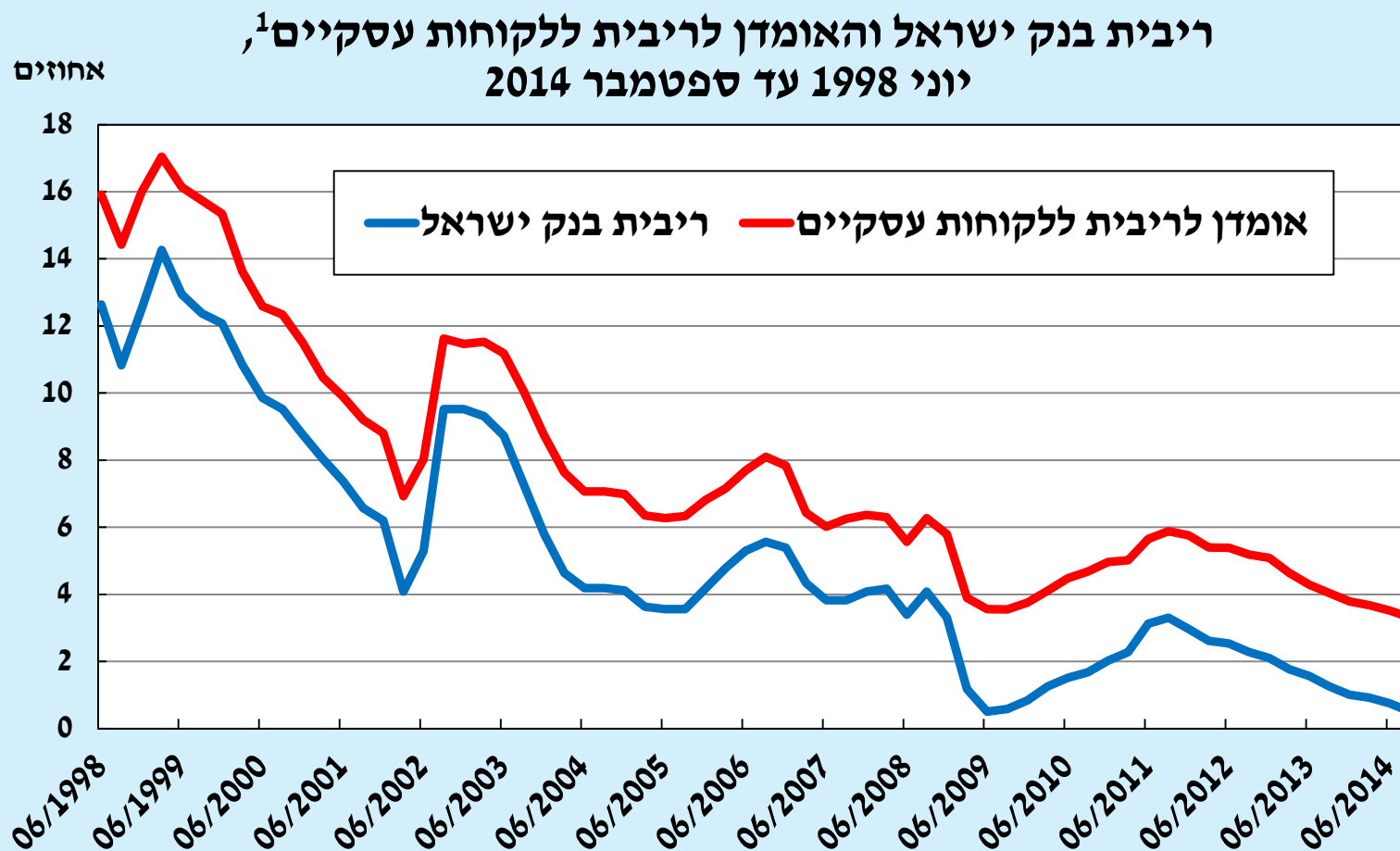
ענפי השירותים הציבוריים כוללים: מנהל מקומי, מנהל ציבורי, ביטחון וביטוח לאומי; חינוך; בריאות, רווחה וסעד. הנתונים לשנים שקדמו ל-2005 מבוססים על הסיווג הישן של ענפי הכלכלה (סיווג ענפי 1993).

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

האשראי ביחס לתוצר פוחת

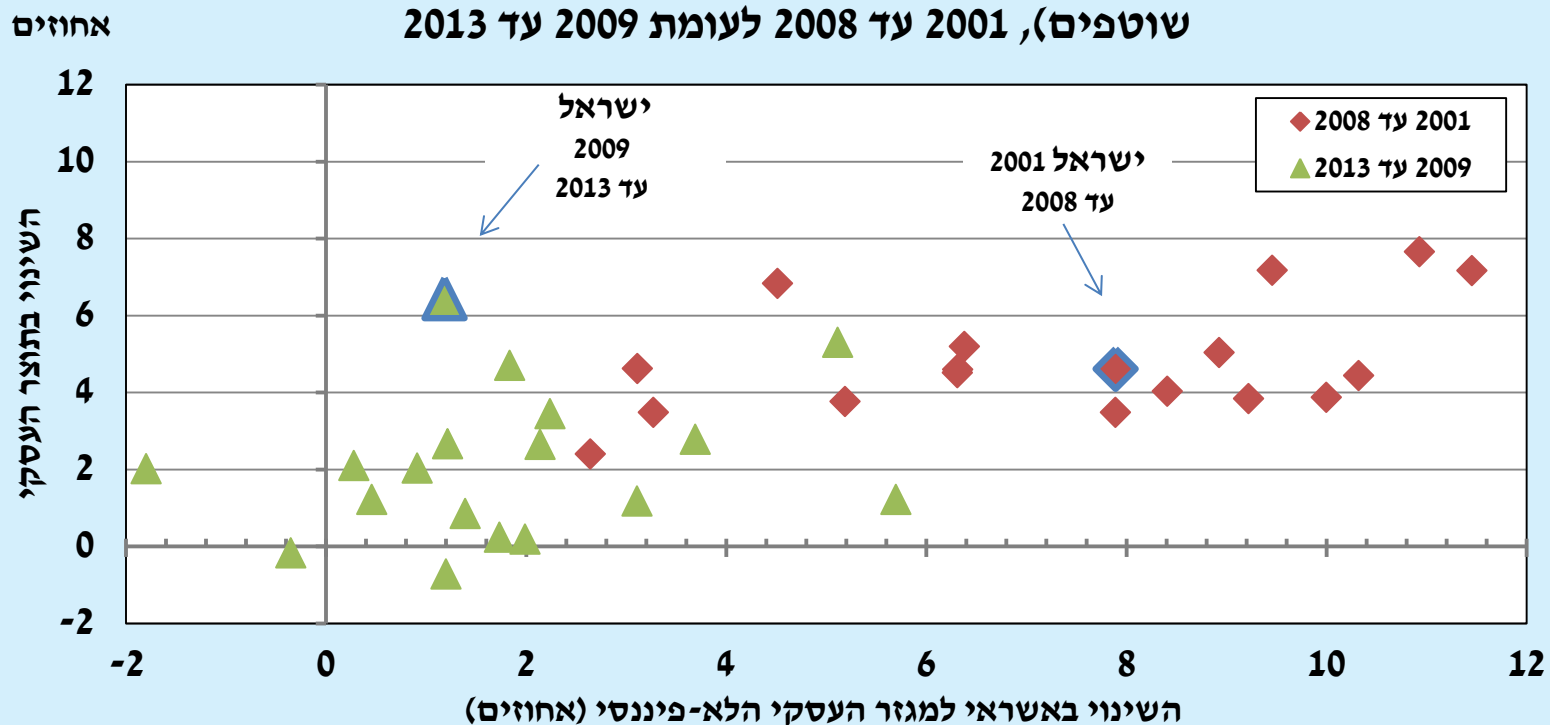
עלות ההון במשק פחתה במקביל להפחתת הריבית

¹ האומדן שווה לסך הכנסות הבנקים מריבית ומעמלות שהמגזר העסקי משלם על אשראי במט"י לא-צמוד, מחולק ביתרת האשראי למגזר העסקי במט"י לא-צמוד.

הצמיחה מלווה בגידול נמוך באשראי

הקשר בין השינויים בתוצר ובאשראי של המגזר העסקי הלא-פיננסי¹,
מדינות נבחרות², (שיעורי השינוי הממוצעים בתקופה, במחירים
שוטפים), 2001 עד 2008 לעומת 2009 עד 2013

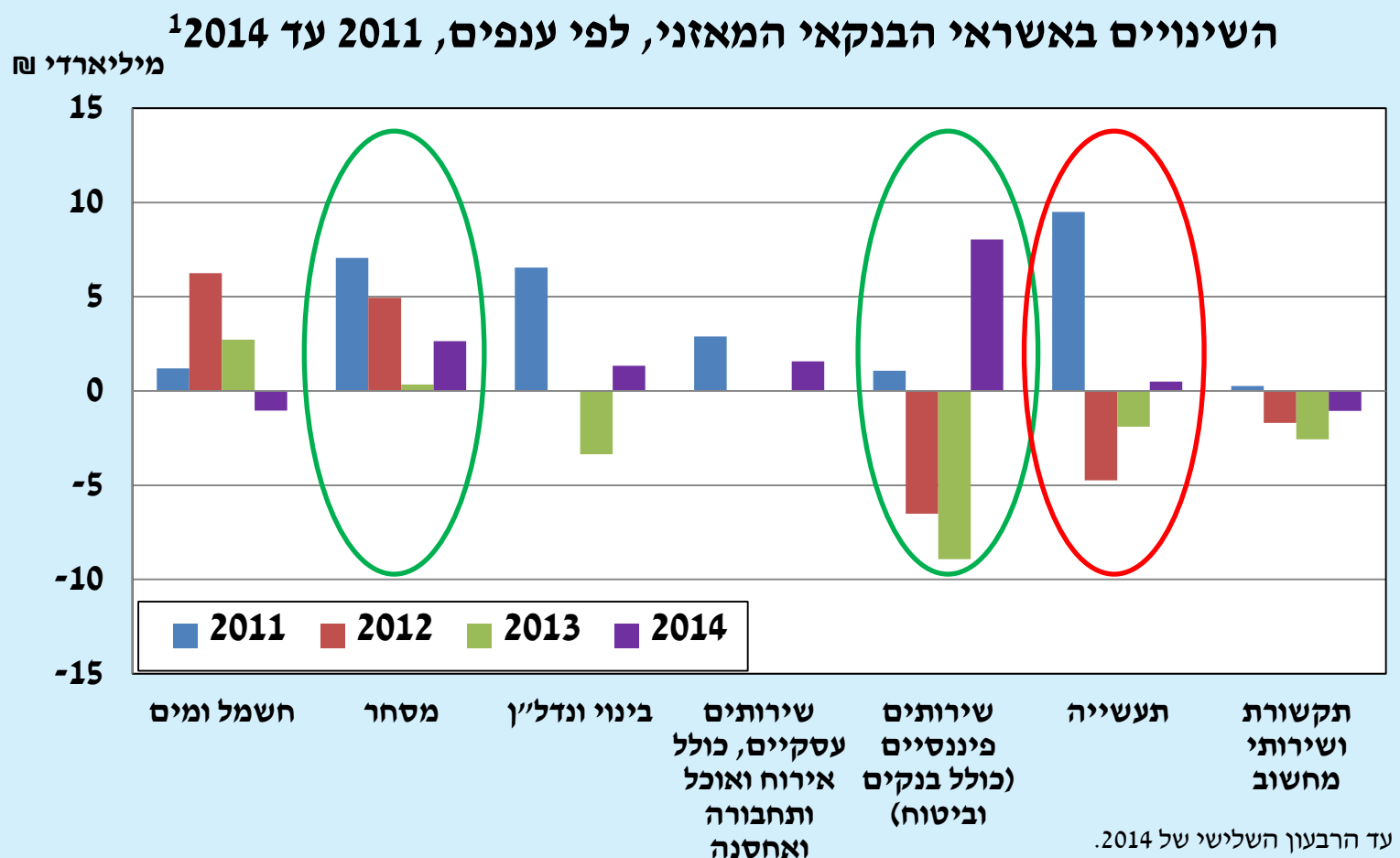

¹ בישראל נתוני החוב של המלכ"רים הפרטיים כלולים במגזר העסקי בשעה שבמדינות אחרות הם כלולים בחוב של משקי הבית.

² המדינות הן: צ'כיה, שווייץ, קנדה, בלגיה, אוסטרליה, בריטניה, צרפת, פינלנד, דנמרק, גרמניה, פורטוגל, נורווגיה, הולנד, קוריאה, איטליה, ישראל, גוש האירו, ארה"ב ושוודיה. מדינות אלו נבחרו משום שגם נתוני התוצר וגם נתוני האשראי שלהן היו זמינים.

מקור: לנתוני התמ"ג - קרן המטבע הבין-לאומית (IMF); לנתוני החוב - הבנק לסליקות בין-לאומיות (BIS); לנתונים על ישראל - הלמ"ס ועיבודי בנק ישראל.

הגידול באשראי הבנקאי הוא בענפי השירותים הצורכים מעט הון ביחס לתעשייה

התמונה הכוללת

- ההאטה בקצב הגידול של הסחר העולמי בתקופת המשבר, ביחד עם ייסוף בשער החליפין האפקטיבי, תרמה **לחולשה יחסית של היצוא** – מנוע הצמיחה של המשק הישראלי המתאפיין בפריון ושכר גבוה.
- המדיניות המונטרית המרחיבה ויציבות המערכת הפיננסית ייצבו את **הצמיחה ברמה גבוהה יחסית בהשוואה בינלאומית**.
- **הצמיחה מובלת על ידי מגזר השירותים** המאופיין בעתירות עבודה, מעט הון, ובפריון נמוך יחסית.

The background of the slide features a large, light blue watermark of the Bank of Israel logo. The logo is circular, with the words "BANK OF ISRAEL" in English and "בנק ישראל" in Hebrew around the perimeter. In the center is a menorah. The text "סוגיות נבחרות" and "במשק הישראלי" is overlaid on this watermark.

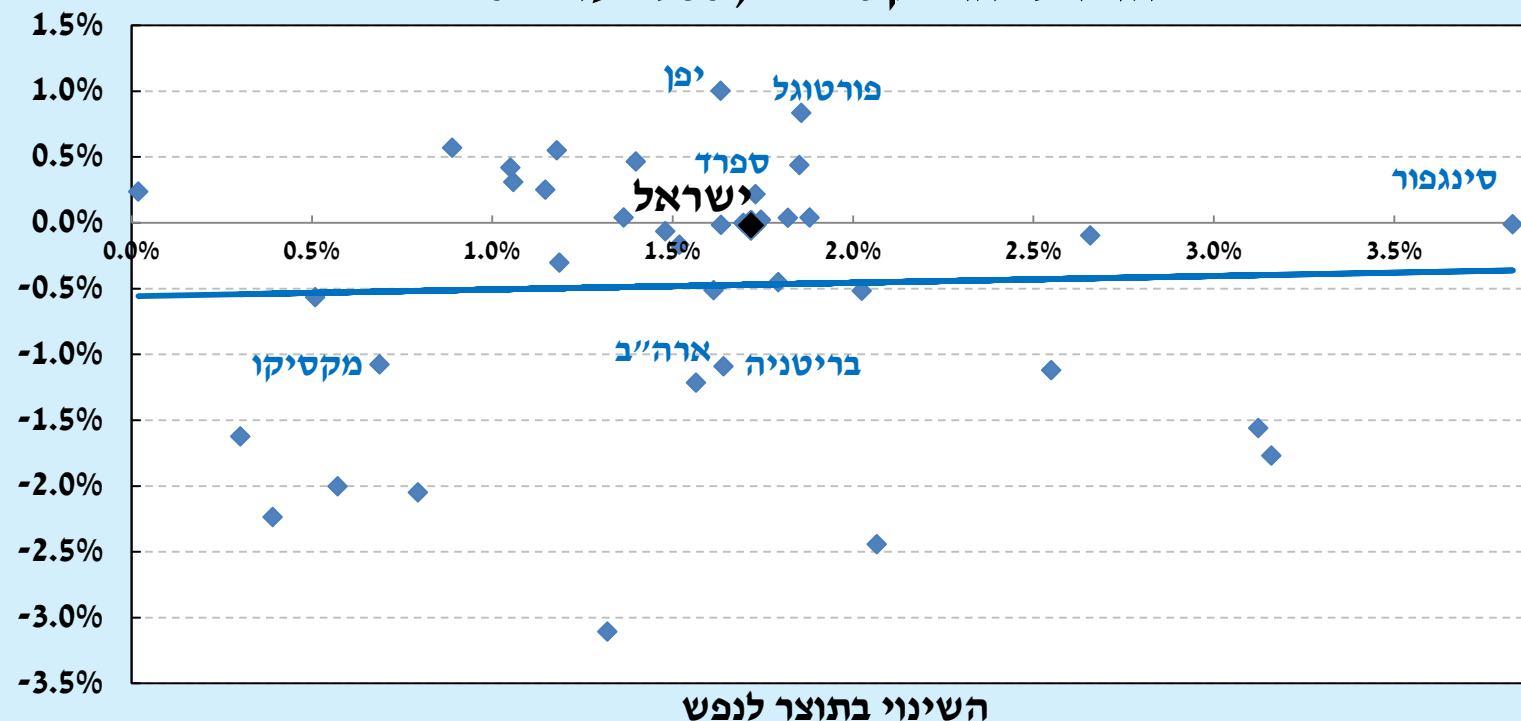
סוגיות נבחרות במשק הישראלי

The background of the slide features a large, light blue watermark of the Bank of Israel logo. The logo is circular, with the words "BANK OF ISRAEL" in English and "בנק ישראל" in Hebrew around the perimeter. In the center is a menorah. Horizontal lines radiate from the center of the logo.

שער החליפין והחשבון השוטף

האם ישנם גורמים בסיסיים לייסוף גדול ומתמשך? לא נמצא קשר ארוך טווח בין צמיחה לבין שער החליפין

השינוי הממוצע בתוצר לנפש מול השינוי הממוצע בשער החליפין
הריאלי האפקטיבי^{1,2}, 1980 עד 2011

(1) השינוי הממוצע מתבסס על הגידול בין 1980 ל-2011.

(2) קו המגמה הכחול מתאר את המגמה של כלל המדינות המופיעות בגרף

האם ישנם גורמים בסיסיים לייסוף גדול ומתמשך? התפתחויות חיוביות בחשבון השוטף מביאות לייסוף קטן יחסית

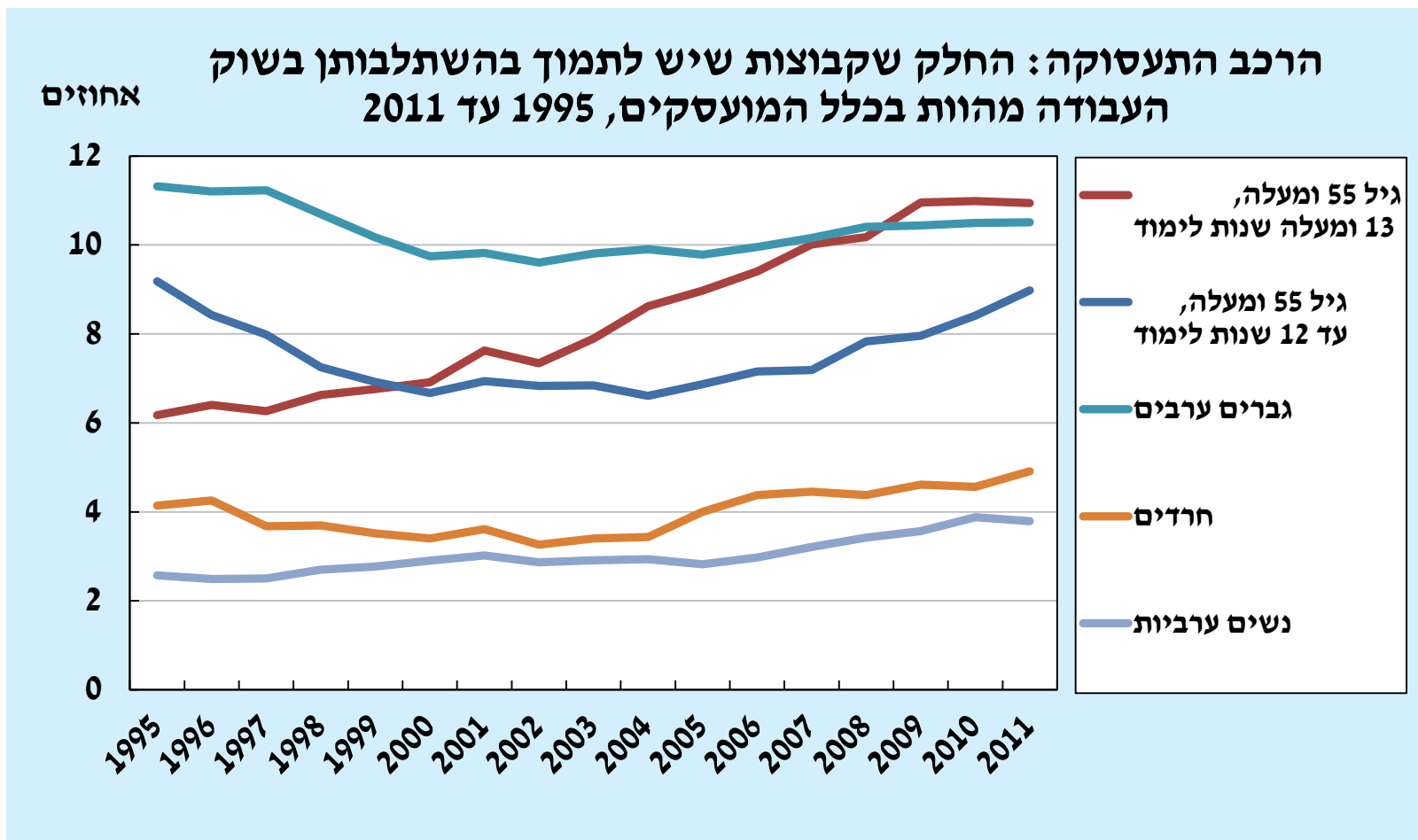
התפתחות החשבון השוטף ושער החליפין בעקבות אפיזודות של עודף גדול בחשבון השוטף¹, 1980 עד 2011

שער החליפין הריאלי	חשבון שוטף, באחוזי תוצר				מספר אירועי העודף	המדינות
	שינוי בנקודות אחוז	העודף בתקופה העוקבת	העודף בתקופה אפס	עודף גדול בתקופה העוקבת (אחוזים)		
השינוי בין התקופות						
2.4	-2.3	6.8	9.2	72	124	כל המדינות
6.7	-5.9	8.9	14.8	76	42	עתירות משאבים
0.7	-0.5	5.8	6.3	70	82	שאינן עתירות משאבים
2.0	-0.3	7.6	7.9	71	34	מזרח אסיה
0.5	-0.2	4.4	4.6	71	38	OECD למעט נורבגיה

¹יפן ודרום קוריאה נכללות הן במדינות ארגון ה-OECD והן במדינות מזרח אסיה. שער החליפין של קרן המטבע מול שותפות הסחר.

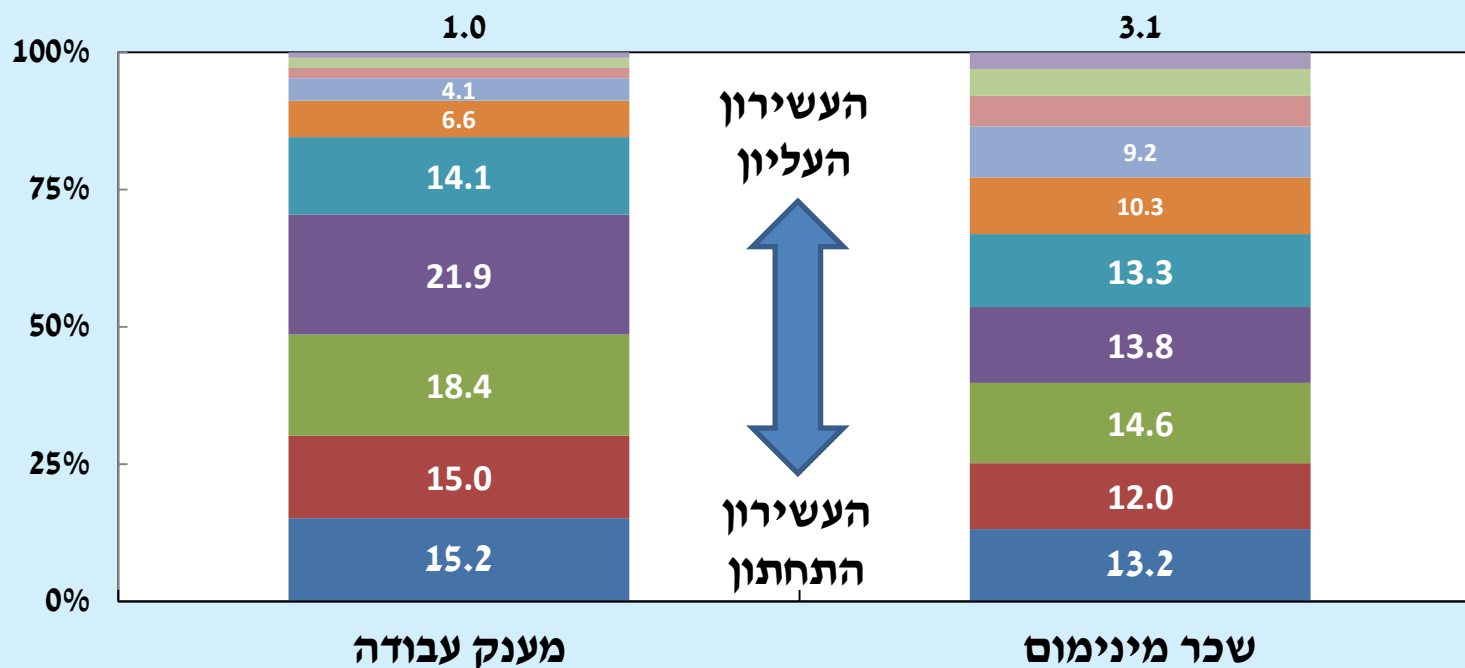
**עובדים מבוגרים ועובדים
בעלי שכר נמוך**

עליה באחוז העובדים העומדים בפני אתגרי השתתפות בשוק העבודה: גיל וכישורים

משתכרי שכר מינימום נמצאים במדרג גבוה יותר של התפלגות ההכנסות מאשר מקבלי מענק הכנסה

מקבלי הטבות: התפלגותם בין העשירונים^{2,1}

¹ נתוני סקר 2012 הותאמו לשנת 2014 תחת הנחות שונות על קצב עליית השכר והשינויים שחלו בהכנסות מקצבאות ובמסים.

² זיהינו את משתכרי שכר המינימום על פי שכרם לשעה – עד 110% משכר המינימום לשעה. את שכרם של המורים ועובדי המגזר הציבורי התאמנו על פי היקף המשרה. התאמנו את נתוני הסקר לשנת 2014 בהנחות שונות על קצב עלייתו של השכר ועל השינויים שחלו בהכנסות מקצבאות ובמסים.

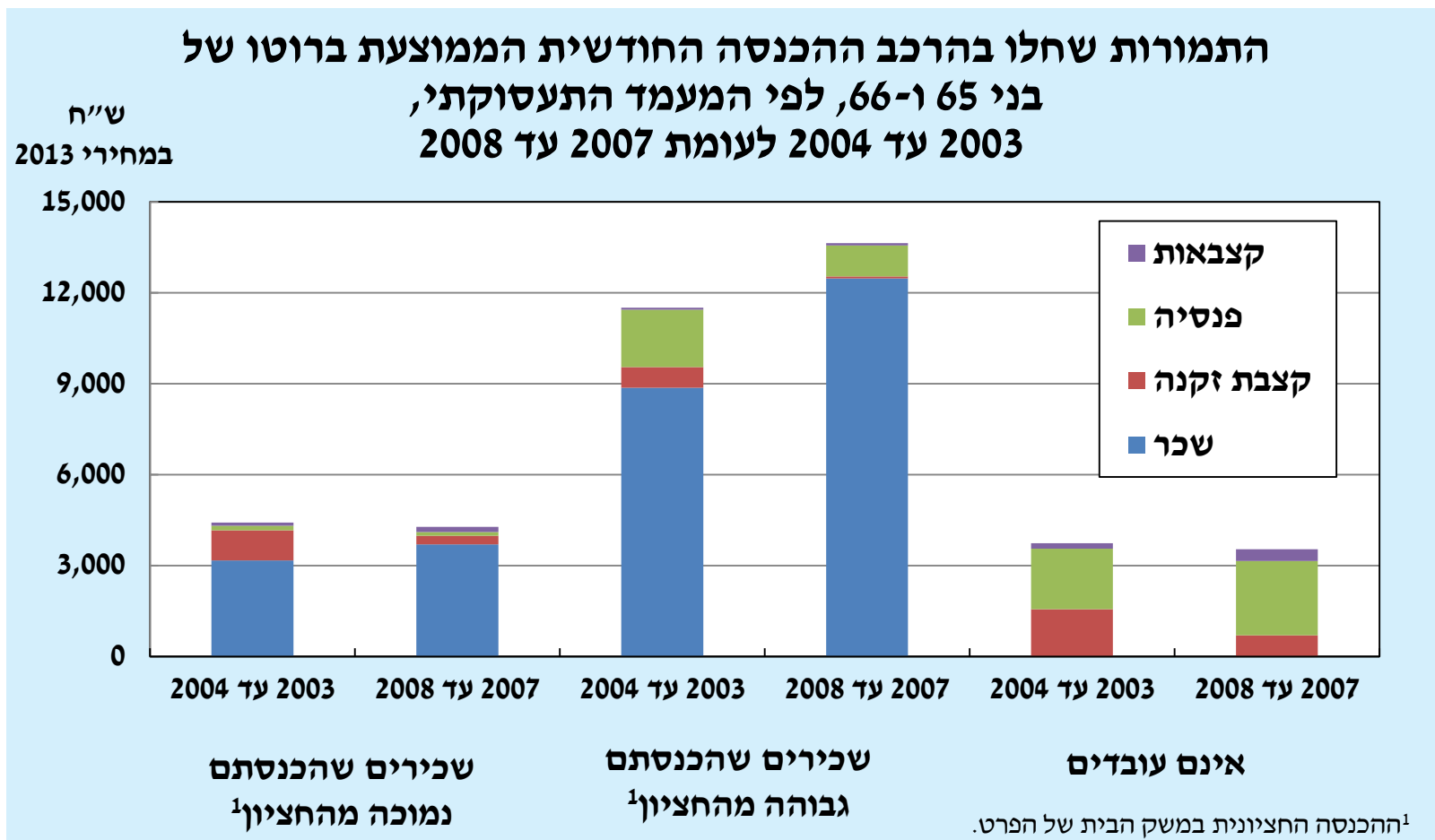
בעבור אותה עלות, מענק הכנסה מחלץ מעוני יותר מאשר שכר מינימום

העלאה בשכר המינימום לעומת העלאה במענק העבודה: אמידת ההשפעות						
העלאת שכר המינימום לשעה ל-24 ש"ח, תוספת ההכנסה שקולה לתוספת ההכנסה במענק העבודה (4467)	העלאת המענק בעלות כוללת של כ-800 מיליון ש"ח לשנה	בסיס החשואה: שכר המינימום שווה ל-4,300 ש"ח והכל מצייתים לחוק	העלאה בשכר המינימום: השינוי לעומת מצב שבו שכר המינימום שווה ל-4,300 ש"ח והכל מצייתים לחוק	העלאה בשכר המינימום: השינוי לעומת מצב שבו שכר המינימום שווה ל-4,300 ש"ח והכל מצייתים לחוק	העלאה בשכר המינימום: השינוי לעומת מצב שבו שכר המינימום שווה ל-4,300 ש"ח והכל מצייתים לחוק	העלאה בשכר המינימום: השינוי לעומת מצב שבו שכר המינימום שווה ל-4,300 ש"ח והכל מצייתים לחוק
קו העוני משתנה	משקי בית מתחת לקו העוני (אלפים)	453	436	-1	1	-3
תחולת העוני – משקי בית (אחוזים)	20.1	19.4	-0.1	0.0	-0.2	-0.3
קו העוני קבוע (2,333 ש"ח)	משקי בית מתחת לקו העוני (אלפים)	452.5	424.0	-5.1	-11.2	-14.7
תחולת העוני - משקי בית (אחוזים)	20.1	19.0	-0.2	-0.5	-0.7	-0.3

¹הנתונים מבוססים על סקר הוצאות משקי הבית לשנת 2012. התאמנו אותם ל-2014 בעזרת הנחות לגבי שיעור העלייה בשכר בעשירוני ההכנסה השונים ובהתאם לשינויים שחלו בקצבאות ובמס הכנסה. במקרה של מענת ההעבודה ההתאמה ל-2014 כוללת תוספת הכנסה למקבלי המענק (בהתאם לקריטריונים לזכאות ולהנחות לגבי שיעור המיצוי), שכן בסקר הוצאות משקי הבית לשנת 2012 אין נתון לגבי ההכנסה ממענק העבודה

מקור: סקר הוצאות משקי הבית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

הכנסתם של גברים שהכנסתם גבוהה עלתה מיד עם העלאת גיל הפרישה

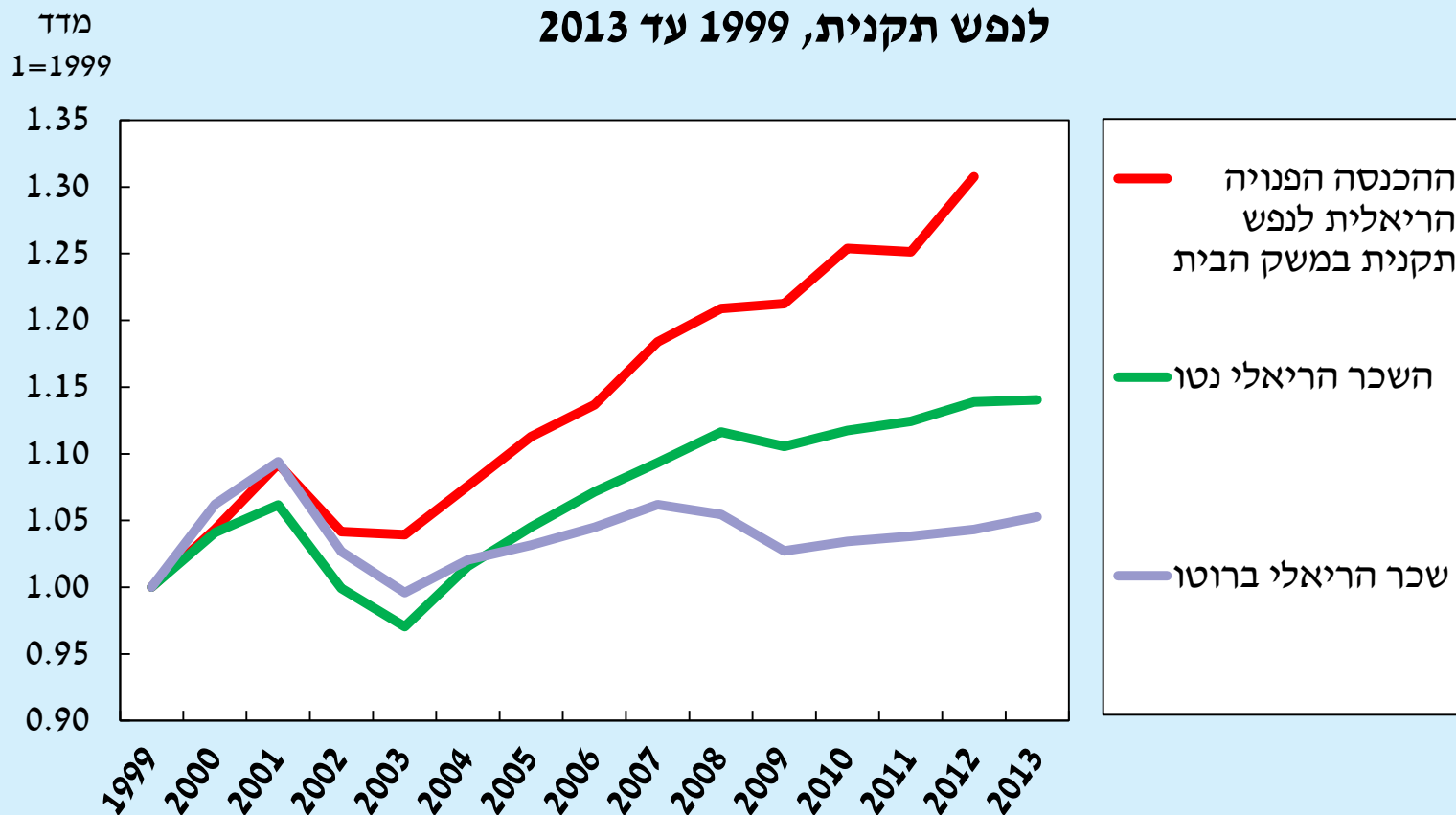
The background of the slide features a large, light blue watermark of the Bank of Israel logo. The logo is circular, with the words "BANK OF ISRAEL" in English and "בנק ישראל" in Hebrew around the perimeter. In the center is a menorah (candelabrum) with seven branches. The text "סוגיות במדיניות" and "הרווחה" is overlaid on this watermark.

סוגיות במדיניות

הרווחה

ההכנסה הפנויה של משקי בית עלתה בעיקר בזכות הפחתות מיסים והגדלה של תשומת העבודה

השכר הריאלי, ברוטו ונטו, לעומת ההכנסה הפנויה הממוצעת
לנפש תקנית, 1999 עד 2013

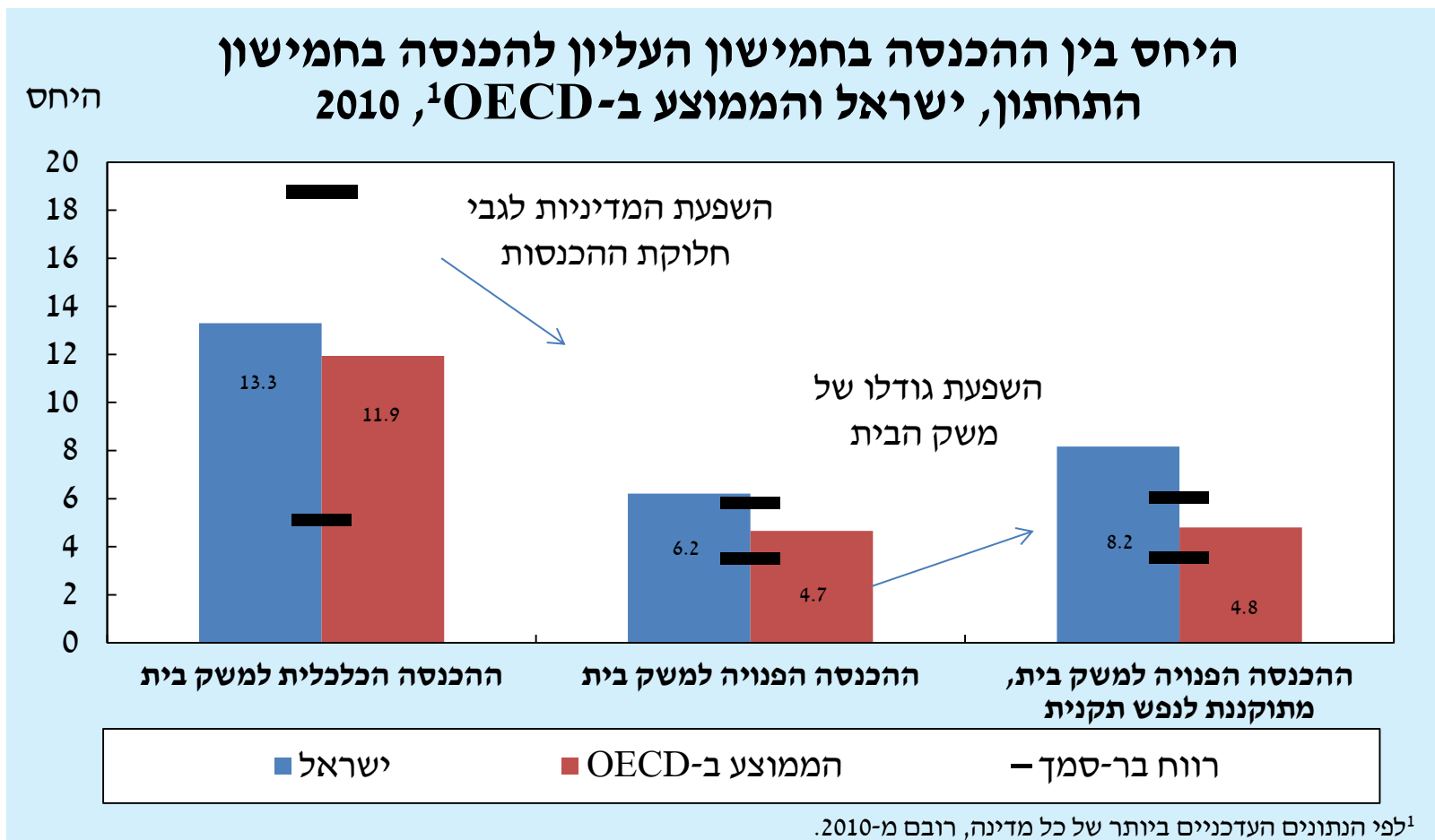
הכנסות משקי הבית בחמישון התחתון עלו בעיקר הודות לגידול בתשומת העבודה

ההכנסה הפנויה, מרכיבית ותשומת העבודה, לפי חמישונים: ההתפתחויות מתחילת העשור הקודם¹

ההכנסה		מספר שעות העבודה		ההכנסה מעבודה		תשלומי ההעברה		שנים	
מעבודה לאחר ניכוי מסים ישירים לשעת עבודה	מספר החודשיות למשק בית	מספר המפרנסים	לאחר ניכוי מסים ישירים	ההכנסה מעבודה	ההכנסה הפנויה	ההכנסה הפנויה	ההכנסה הפנויה		
43	186	1.19	7,985	11,511	1,876	11,587	11,587	2001 עד 1999	הממוצע בקרב כלל משקי הבית
50	198	1.33	9,993	12,745	1,787	13,791	13,791	2010 עד 2012	
17.2	6.8	11.2	25.1	10.7	-4.7	19.0	19.0	השינוי באחוזים	
22	61	0.46	1,327	1,716	2,581	4,144	4,144	2001 עד 1999	החמישון התחתון
27	85	0.65	2,280	2,607	2,164	4,732	4,732	2010 עד 2012	
23.7	38.9	42.1	71.8	51.9	-16.2	14.2	14.2	השינוי באחוזים	
63	269	1.64	16,950	27,444	1,228	22,873	22,873	2001 עד 1999	החמישון העליון
79	255	1.64	20,105	28,544	1,552	27,393	27,393	2010 עד 2012	
24.9	-5.1	-0.4	18.6	4.0	26.3	19.8	19.8	השינוי באחוזים	

¹ ההכנסה נתונה בש"ח במחירים קבועים. שנת הבסיס 2013

מדיניות התחלקות ההכנסות של המשלה ופריון ילודה גבוה מסבירים את הפער בין אי השיוויון בין משקי בית בישראל לבין ממוצע OECD

תודה